

O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGETIKA LOYIHALARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI BAHOLASH: INSTITUTIONAL VA IQTISODIY YONDASHUVLAR

Masharipov Madiyor Xasanovich
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energetika loyihalarining investitsion jozibadorligi institutsional islohotlar, davlat siyosati va iqtisodiy ko'rsatkichlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda mamlakat energetika sektorida olib borilayotgan tarkibiy o'zgarishlar, xorijiy investitsiyalarni jalb etish mexanizmlari va qayta tiklanuvchi energiya manbalarining iqtisodiy samaradorligi ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: qayta tiklanuvchi energetika, investitsion jozibadorlik, yashil iqtisodiyot, energetika siyosati

So'nggi yillarda O'zbekiston energetika sektorida amalga oshirilayotgan islohotlar qayta tiklanuvchi energiya manbalariga asoslangan loyihalar uchun yangi investitsion imkoniyatlarni yuzaga chiqardi. Energiya xavfsizligini ta'minlash, issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirish va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish mamlakat yashil rivojlanish strategiyasining ustuvor yo'nalishlariga aylandi. Ushbu jarayonda investitsion jozibadorlikni baholash muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasi hukumati tomonidan qabul qilingan energetika strategiyasiga muvofiq, 2030 yilga borib elektr energiyasi ishlab chiqarishda qayta tiklanuvchi manbalar ulushini sezilarli darajada oshirish maqsad qilingan. Xususan, quyosh va shamol energetikasi loyihalariga xorijiy investorlarni jalb etish uchun huquqiy va institutsional muhit sezilarli darajada takomillashtirildi. Elektr energiyasini uzoq muddatli sotib olish shartnomalari, kafolatlangan tarif mexanizmlari va soliq imtiyozlari investitsiya xavflarini kamaytiruvchi asosiy omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Statistik ma'lumotlar qayta tiklanuvchi energetikaning investitsion salohiyati ortib borayotganini ko'rsatadi. 2023 yil holatiga ko'ra, O'zbekistonda umumiy elektr energiyasi ishlab chiqarish quvvatida quyosh va shamol loyihalarining ulushi hali past bo'lsa-da, amalga oshirilayotgan yirik loyihalar bu ko'rsatkichni keskin oshirishni nazarda tutadi.

1-jadval. O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energetika bo'yicha tanlangan ko'rsatkichlar

Ko'rsatkich	Qiymat
Umumiy elektr ishlab chiqarish quvvati	18,5 GVt

Ko'rsatkich	Qiymat
Quyosh energetikasi quvvati	0,6 GVt
Shamol energetikasi quvvati	0,5 GVt
Qayta tiklanuvchi energiya ulushi	6–7 %
Energetika sektoriga xorijiy investitsiyalar	2,5 mlrd AQSh dollari

Manba: O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi va xalqaro moliyaviy institutlar hisobotlari asosida tuzilgan.

Mazkur ko'rsatkichlar investitsion jozibadorlikning asosiy drayverlari sifatida institutsional barqarorlik va davlat kafolatlarining ahamiyatini ko'rsatadi. Xususan, davlat va xususiy sektor hamkorligi asosida amalga oshirilayotgan loyihalar texnologik risklarni kamaytirish va moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, milliy elektr tarmog'ini modernizatsiya qilish va energiya bozorini liberallashtirish investorlarga qo'shimcha ishonch bag'ishlamoqda.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energetika loyihalarining investitsion jozibadorligi iqtisodiy samaradorlik, institutsional islohotlar va uzoq muddatli davlat siyosatining uyg'unlashuvi natijasida shakllanmoqda. Kelgusida ushbu yo'nalishda raqamli monitoring tizimlari va bozor mexanizmlarini chuqurlashtirish yashil investitsiyalar oqimini yanada jadallashtirishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. Qayta tiklanuvchi energiya loyihalari bo'yicha ma'lumotlar.
2. World Bank. (2022). Uzbekistan Energy Transition.
3. Asian Development Bank. (2023). Renewable Energy Investment in Central Asia.
4. International Renewable Energy Agency (IRENA). (2023). Renewable Energy Statistics.
5. UNDP Uzbekistan. (2022). Green Economy Transition in Uzbekistan.
6. Bobojonova, M. J. (2025). GREEN ECONOMY AND ITS DEVELOPMENT STATUS. SHOKH LIBRARY.
7. Bobojonova, M. J., & Naimova, N. A. (2024). A NEW FORM OF OUTSOURCING IN ENSURING SELF-EMPLOYMENT OF THE POPULATION.
8. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). MANAGEMENT AND ORGANIZATION OF PRODUCTION IN THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.

9. Bobojonova, M. (2025). PRICES LEVELS IN THE GREEN ECONOMY AND THEIR APPLICATION. Journal of Applied Science and Social Science, 1 (1), 109-117.
10. Bobojonova, M. J. (2025). PROMISING WAYS OF SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN THE POST-PANDEMIC PERIOD. ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION, 1 (4), 284-291.